



Radosť myslieť

Michaela Petrufová Joppová



Radosť myslieť
zbierka esejí

Michaela Petrufová Joppová

Radost' myslieť

zbierka esejí

u. fond
na podporu
umenia

Tvorbu a vydanie publikácie z verejných zdrojov podporil
Fond na podporu umenia.

© Atény nad Torysou
text © Michaela Petrufová Joppová
ilustrácie © Juraj Červený
2024

ISBN 978-80-69084-00-1

Obsah

Vslov	8
Kto je zvedavý	13
Ja a „ty“	17
Dve hranice	21
O láske k múdrosti	27
Pohyb a myslenie	31
Stôl	37
Čo nemožno vidieť	41
Diabol v detailoch	49
Pseudo	53

O zvieratách a ľuďoch

59

Keď Spinoza plakal

63

Sloboda! '23

69

Šírka a hĺbka

73

Agenti chaosu

79

Kde myslenie končí

83

Kain

89

Na pieskovisku

93

Transcendencia a imanencia

101

O živote v spoločnosti

105

Prečo mala Brandová pravdu

109

O kráse ideí

115

Myslenie má mnoho podôb. Niekedy je iskrivé, inokedy vznetlivé, niekedy je živelné a dynamické, inokedy pomalé a uvážlivé, niekedy je pravdivé, dobré, krásne, inokedy nie. Najmä je však niekedy vizuálne, niekedy slovné, a niekedy také nejaké – nijaké. Odkedy si pamätám, preferovala som myslieť takto nijako, bez slov, bez obrazov, no zároveň som slová odjakživa milovala. Ani nie tak slová samotné, ako skôr to, čo je za nimi, teda to, čo sa slovami len vyjadruje. A ani po rokoch štúdia filozofie na tom nie som inak, práve naopak. Utvrdila som sa v tom, že slová poskytujú tomu, čo chcem vyjadriť, ten najširší možný priestor, respektíve, že to, čo chcem vyjadriť, skrátka neviem vyjadriť inak než v slovách, hoci viem, že a aj akými spôsobmi sa to inak vyjadriť dá; na to sú však vhodnejšie mysle omnoho umeleckejšieho charakteru, než je tá moja. A tak po celý svoj život ponúkam najmä slová a ponúkam ich aj teraz vám, so skromnou vierou, že za nimi čosi nájdete – ideálne práve to, čo som sa nimi usilovala vyjadriť.

V slovných úvahách ponúknutých v tejto zbierke sa rozprestiera viacero tém, ktoré spája – aspoň z môjho pohľadu – niekoľko rozmerov. Prvým je rozmer radosti spojenej s myslením, alebo východiskové presvedčenie o tom, že myslenie je človeku najvlastnejšou a najprirodzenejšou aktivitou, z ktorej môže, pokiaľ je vedená dobre, nadobudnúť tú najväčšiu radosť a spokojnosť. Ďalším je rozmer problematickosti myslenia, alebo presvedčenie o tom, že myslenie je často veľmi problematcky realizovanou aktivitou, ktorá preto spôsobuje človeku a vôbec ľudskému druhu najviac problémov. V kontraste k tomu, ako tento rozmer rámcujú súčasné pohľady na problematickosť myslenia, tu však problémy spojené s myslením nechápem ako problémy technické, teda ako problémy vyplývajúce z nesprávnych kognitívnych techník, prípadne z ich nesprávneho užívania, ale ako problémy vyslovene *vedec-*

ké, späť s modelom a reflexiou mysle samotnej. Tretím významným rozmerom prepájajúcim nasledujúce úvahy je preto rozmer mentality, ktorý je fundovaný archaickým filozofickým presvedčením o tom, že ľudské telo žije tiež ako čosi, čo je možné nazývať myšliacou vecou, a že táto myšliaca vec je mierou všetkého; a preto musí pred všetkým ostatným záležať najskôr na nej a na tom, ako myslí seba samu.

Pozadím všetkých jednotlivých úvah je teda vždy úsilie – parafrázujúc Marca Aurelia – všimnúť si samo myslenie, čo to vlastne je, a to napríklad aj prostredníctvom kriticko-filozofickej rekonštrukcie rozličných mentálnych perspektív, najčastejšie však len ich prostým predostrením. Filozoficky podkuté mysle v nich iste vybadajú rozličné myšlienkové vplyvy a k niektorým z nich sa – ako študentka Spinozu – aj veľmi otvorene hlásim. Po vzore kolegu z predošlého milénia odkazujem na tohto autora, ktorý najviac ovplyvnil moje chápanie filozofie (i samotného myslenia), ako na Filozofa, a podotýkam, že všetky texty, ktoré budete čítať, vznikli už vo Filozofom hlboko dotknutom myslení. Stále však v mojom myslení, teda v myslení limitovanom, omylnom, prehliadajúcom, skratkovito súdiacom, za ktorého výsledky by som nič do ohňa rozhodne nevrátila. Nemýľte si preto, prosím, prípadnú stylistickú autoritatívnosť s absolútnou filozofickou sebaistotou, a vedzte, že hoci pri formuláciách svojich pohľadov neponúkam všetky možné kontrastné perspektívy, vždy je za tým vedomá dôvera v to, že čitateľ si ich je schopný koncipovať aj sám.

Spísanie týchto úvah iniciovala najmä dôvera Fondu na podporu umenia a nadväzujúca motivácia vytvoriť čosi hodné jeho podpory, za čo by som sa tu chcela úprimne poďakovať. Ďakujem i mojim blízkym, že to so mnou počas písania vydržali, a že môj život obohatili a neustále obohacujú obsahom, ktorý ma naplňuje ako láskou, tak aj nikdy neutíchajúcou filozofickou inšpiráciou.

A vám, čitateľom, ďakujem za zaobstaranie si tohto výtlačku a okrem príjemného času stráveného čítaním by som vám chcela popriať najmä to, aby boli formy i obsahy vášho myslenia vždy niečím, na čo je radosť myslieť.

Michaela Petrufová Joppová
Radost' myslieť

U. fond
na podporu
umenia

Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu umenia.

Vydalo vydavateľstvo Atény nad Torysou ako svoju 5. publikáciu.
Prvé vydanie, Prešov 2024. Rozsah 120 strán.

Recenzenti:

prof. Mgr. Mgr. Peter Šajda, PhD.

Mgr. Tomáš Priehradný

Jazyková konzultantka: PhDr. Magdaléna Petrufová

Sadzba, technická redakcia: autorka

Ilustrácie: Ing. arch. Juraj Červený

Tlač: Alfa print, s.r.o., Martin

ISBN 978-80-69084-00-1

„Názov knihy vystihuje aj jej obsah, lebo autorka naozaj rada myslí a chce túto radosť sprostredkovať iným. Volnejší esejistický štýl bez väčšieho množstva citácií jej umožňuje písať tak, aby bol text hľadácky a „vzdušný“. Neznamená to plytkosť a fráзовitosť, čitateľ nájde aj pasáže, pri ktorých sa zastaví a prečíta si ich znovu. Príležitosť k radosť z myslenia iste nájde. Dúfam, že kniha osloví mnoho čitateľov, nielen z radov filozofov.“

prof. Peter Šajda, filozof, teológ, pedagóg

„Veľmi sa teším z tejto publikácie a verím, že bude pre každého čitateľa obohatením. Ide o dielo v slovenskom prostredí jedinečné. Opiera sa o množstvo hodín, dní a rokov strávených štúdiom a hlavne – myslením. Dúfam, že publikácia umožní aj ďalším ľuďom vydať sa na túto cestu. A, úprimne povedané – dúfam, že po jej prečítaní siahnu aj po ďalších knihách. Domnievam sa, že táto publikácia patrí k tým, ktoré otvárajú novú etapu dejín slovenskej filozofie.“

Tomáš Prieb Bradný, filozof, teológ, poet

ISBN 978-80-69084-00-1



9 788069 084001 >